

Arbete genom samarbete

Slutrapport

SLUTRAPPORT

Arbete för personer med utvecklingsstörning	4
Om projektet	5
Samarbete som verksamhetsform	7
Forumgrupperna	7
Arbete med stöd och arbetskonsulenter	8
Gemensamt ansvar 2008	9
VATES-stiftelsen	9
Seminarier	9
Kartläggning av arbete för svenskspråkiga personer med utvecklingsstörning i Finland	11
Att påverka attityder	15
Marknadsföring	15
Lokala träffar	17
Kurser för arbetstagare med utvecklingsstörning	18
Kontakt till arbetsgivare	19
Förslag till framtida åtgärder	20
Kontakta oss gärna	21

Arbete för personer med utvecklingsstörning

Målet med projektet Arbete genom samarbete har varit att förbättra arbetssituationen för personer med utvecklingsstörning. Förbundet De Utvecklingsstördas Väl r.f. (FDUV) har administrerat och kyrkans insamling Gemensamt Ansvar 2008 har finansierat projektet.

I projektet har FDUV r.f. under åren 2008–2009 samarbetat med Kårkulla samkommun, Ålands omsorgsförbund, kommuners socialbyråer, arbetsgivare från öppna arbetsmarknaden, FPA, Arbets- och näringsbyråer, ungdomsverkstäder och andra stadiets utbildning kring temat arbete för personer med utvecklingsstörning.

För att nå alla i Svenskfinland bildades åtta forumgrupper; norra och mellersta Österbotten, Syd-österbotten, Åboland, Åland, västra, mellersta och östra Nyland. Inom forumgrupperna var målet att sprida kunskap, påverka attityder, utveckla servicesystem och arrangera utbildning.

Vi har satt upp de första svenskspråkiga webbsidorna om arbete och utvecklingsstörning <http://www.fduv.fi/verksamhet/arbete/> och kartlagt vilka former av arbete svenskspråkiga personer med utvecklingsstörning har i Finland.

Resultatet av kartläggningen visar att fler personer kan arbeta på den öppna arbetsmarknaden än i dagens läge. Ett kontinuerligt stöd både till arbetstagaren och till arbetsgivaren är fördelaktigt för att arbete på den öppna arbetsmarknaden ska fortlöpa. Möjligheter till arbete med kollektivavtal-senlig lön ökar då det finns en arbetskonsulent.

Vi kan med glädje konstatera att projektet haft betydelse för personer med utvecklingsstörning. Vi har arrangerat träffar för arbetstagare, arbetsgivare och andra aktörer. Flera personer har fått arbete, vi har spritt information via våra seminarier och utvecklat kontakterna till alla aktörer på fältet.

Projektresultaten presenteras på slutseminarierna i Vasa den 20 januari 2010 och i Helsingfors den 19 maj 2010.

Vasa den 20 januari 2010

Lisbeth Hemgård
verksamhetsledare
FDUV r.f.

Tina Holms och Kerstin Österlund
projektkoordinatorer
Arbete genom samarbete, FDUV r.f.

Om projektet

Förbundet De Utvecklingsstördas Vår f. (FDUV) var ett av fyra nationella förbund som beviljades understöd av Kyrkans insamling Gemensamt Ansvar 2008. De andra förbunden som fick stöd var Kehitysvamma-liitto, Kehitysvammaisten Tukiliitto och Nuorten Ystävät. Det nationella temat för insamlingen år 2008 var förbättrade arbetssituationer för personer med utvecklingsstörning.

Projektet Arbete genom samarbete inleddes officiellt 1.1.2008 och avslutades 31.1.2010. Ett av projektets mål har varit att sammanföra och samordna olika aktörer på arbetsmarknaden. Det har man bland annat gjort genom att grunda regionala forumgrupper.

En av primäruppgifterna har varit att utveckla stödåtgärder så att människor med utvecklingsstörning kan få arbete på den öppna arbetsmarknaden. Stöd behövs till arbetsgivare, till medarbetare och till personen med utvecklingsstörning. I de finlandssvenska regionerna kan behoven se mycket olika ut.

En projektledare och en projektkoordinator har arbetat under de två åren som projektet pågått. Vid inledningen av projektet var projektledaren heltidsanställd och koordinatorn halvtidsanställd. Under projektets gång byttes personalen och senare arbetade

projektledaren halvtid och koordinatorn heltid. Den ena var stationerad i Vasa och den andra i Helsingfors.

Projektledaren och koordinatorn har organiserat arbetet och förverkligat planerna tillsammans med en styrgrupp. Representanter för FDUV, Borgå stift, FPA, rekryteringsföretaget Manpower Inclusive, Kårkulla skn och Vasa stad ingick i styrgruppen. Styrgruppens roll har varit att stödja arbetet och ta initiativ till aktiviteter under projektets gång. Styrgruppen har haft sammanlagt sju möten.

I Svenskfinland har bildats åtta forumgrupper som arbetat med frågor kring arbete och utvecklingsstörning. Av forumgrupperna finns tre i Östernbotten, en i Åboland, en på Åland och tre i Nyland. Projektledaren och koordinatorn har ansvarat för sina egna forumgrupper. Forumgrupperna har arbetat som aktiva nätverk.

I forumgrupperna finns representanter för FDUV, Kårkulla skn, Ålands omsorgsförbund k.f., kommunernas socialbyråer, andra stadets utbildning, Optimas arbetskonsulentutbildning, ungdomsverkstäder, Arbets- och näringsbyråer, FPA, arbetsgivare och arbetstagare med utvecklingsstörning. Forumgrupperna har träffats mellan sju till tio gånger under två års tid.

Syftet med forumgrupperna har varit att de som arbetar med frågor kring arbete och utvecklingsstörning kan mötas och diskutera aktuella frågor samt planera verksamhet som man i projektet kan utföra. Projektets roll i forumgrupperna har varit att stimulera arbetsmarknaden, samla och sprida information.

Forumgrupperna har upplevts som viktiga, eftersom det tidigare saknats en plattform för gemensamma träffar för de olika aktörerna som arbetar med utvecklingsstörning och arbete. Inom forumgrupperna har medlemmarna kunnat informera varandra om de olika behov som finns i den egna regionen och tillsammans planera och genomföra aktiviteter. Forumgrupperna har sett olika ut både vad gäller antalet medlemmar och aktiviteter som arrangerats.

Forumgrupperna har ordnat bland annat arbetstagarutbildningar, rundabordsdiskussioner, träffar för företagare, medarbetare och föräldrar.

I några regioner har verksamheten kring arbete på den öppna arbetsmarknaden för personer med utvecklingsstörning tidigare varit obefintlig, medan det i andra regioner har funnits färdigt fungerande servicesystem. Det har visat sig att i de regioner där det finns en arbetskonsulent är förutsätt-

ningarna större för personer med utvecklingsstörning att få arbete på den öppna arbetsmarknaden.

Nya arbetsgivare har fått information om projektet och en förfrågan om deras intresse av att anställa en person med utvecklingsstörning. De finlandssvenska församlingarna har fått information om projektet och en uppmaning om att anställa personer med utvecklingsstörning. Politiker har informerats om projektet.

Ett nära samarbete har etablerats med VATES-stiftelsen, med Optimas arbetskonsulentutbildning och med de andra förbunden som fått finansiering via Gemensamt ansvar 2008.

Under projektets gång har tre seminarier arrangerats och projektet har presenterats i den lokala dagspressen. Forumgruppen i Åboland har samarbetat med en niondeklass i en högstadieskola som skrivit en artikelserie i en dagstidning.

En broschyr har utarbetats om utvecklingsstörning och arbete på öppna arbetsmarknaden. På FDUV:s webbplats har sammanställts sidor om arbete och utvecklingsstörning. Det har tidigare saknats motsvarande sidor i Svenskfinland.

En kartläggning om arbete och utvecklingsstörning gjordes bland alla enspråkigt svenska och tvåspråkiga

kommuner i Finland, Kårkulla skn och Ålands omsorgsförbund. Syftet var att få en uppfattning om den service kring arbete som dessa aktörer ordnar för svenskspråkiga personer med utvecklingsstörning.

Det är svårt att exakt säga hur många som genom projektet fått arbete på den öppna arbetsmarknaden. Projektet har både direkt och indirekt påverkat arbetsmöjligheterna för personer med utvecklingsstörning. En direkt påverkan har bland annat varit förfrågningar till arbetsgivare och träffar med företagareföreningar. När den ekonomiska recessionen blev märkbar efter hösten 2008 har man i projektet arbetat mest med att påverka attityder och sprida information.

Arbete för personer med utvecklingsstörning fortsätter att vara en del av FDUV:s intressebevakning även efter det att projektet officiellt har avslutats.

Samarbete som verksamhetsform

Projektet har haft som mål att förbättra arbetssituationen för personer med utvecklingsstörning genom att involvera och sammanföra olika aktörer inom detta område. Olika aktörer på arbetsmarknaden har fått tillfälle att diskutera de möjligheter och hinder som finns i fråga om arbetssituationen för personer med utvecklingsstörning. För att lösa problemen är det viktigt att man samarbetar.

Det behövs fortfarande ett nätverk där man träffar andra sakkunniga aktörer och får aktuell information.

Forumgrupperna

I forumgrupperna har man utbytit erfarenheter, till exempel har arbetsgivaren informerat om sina behov och serviceproducenten har informerat om sina tjänster. Varje aktör i projektet har fungerat som en utbildare för de andra aktörerna.

Detta sätt att överföra kunskap mellan olika sektorer och aktörer, som har gemensamma klienter, ökar förståelsen och ger nya idéer och nya modeller för samarbete. Man kan också erbjuda tjänster åt varandra.

Arbete med stöd och arbetskonsulenter

En god sak har varit att det i alla forumgrupper har funnits en eller två arbetskonsulenter, och att de i forumgrupperna delat med sig av sina erfarenheter. Kårkullaskn har arbetat med metoden Arbete med stöd under de senaste tio åren och utbildar nu fler nya arbetskonsulenter.

Arbete med stöd är en stödform som en specialutbildad arbetskonsulent använder för att sammanföra arbetsgivare och arbetstagare på den öppna arbetsmarknaden och för att stödja hela arbetsplatsen.

Metoden erbjuder en trygg relation och stöd för arbetstagaren på den öppna arbetsmarknaden för att hon eller han ska kunna utföra sina arbetsuppgifter så självständigt som möjligt. Stödet kan handla om att utveckla tydliga instruktioner som förenklar arbetet eller att ge ett socialt stöd för att personen ska arbeta och verka bättre.

Metoden Arbete med stöd erbjuder stöd för arbete i alla former; individuell arbetstid och skräddarsydd längd på anställningen. Arbetsuppgifterna lärs ut på arbetsplatsen, vid behov ges träning i sociala färdigheter. Stödets form och omfattning är individuell. Metoden Arbete med stöd strävar efter social integrering och karriär enligt framsteg. Utgångspunkten är den arbetssökan-

des önskemål, egen aktivitet och självbestämmanderätt.

En enkät för forumgruppernas medlemmar gjordes i december 2009. Svaren visar att man på orter där det finns tjänster med arbetskonsulenter och handledare har hittat nya arbeten åt personer som blivit arbetslösa eller vilkas arbetstimmar minskat på grund av den ekonomiska recessionen. Med några personer har man ingått löneavtal.

En av projektets slutsatser är att personer med utvecklingsstörning oftare erbjuds arbete på den öppna arbetsmarknaden på arbetsplatser som har möjlighet att ge ledning och stöd. Möjligheter till arbete med kollektivavtalsenlig lön ökar också då det finns en arbetskonsulent.

Metoden Arbete med stöd har marknadsförts på projektets informationsmöten och arbetsgivarträffar.

Gemensamt ansvar 2008

En samarbetsgrupp bildades tillsammans med de andra förbunden som fick understöd av Gemensamt ansvar 2008, dvs. Kehitysvammaliitto, Kehitysvammaisten Tukiliitto och Nuorten Ystävät, samt med Kyrktjänst r.f. som var ansvarig för insamlingen.

Uppskattningsvis 150 kommuner i Finland har kontaktats av de tre olika förbunden. Inom december månad 2009 skickade projektet Arbete genom samarbete till alla enspråkigt svenska och tvåspråkiga kommuner (53 st.) information om kartläggningen och den regionala forumgruppens förslag till åtgärder.

I samarbetsgruppen har man tagit del av varandras projekt och kommer att ordna ett gemensamt slutseminarium i Helsingfors den 19 maj 2010 och publicera en gemensam slutrapport.

VATES-stiftelsen

VATES är en riksomfattande stiftelse som upprätthåller nätverk om specialrekrytering och utvecklar lagstiftning, arbetsmarknad och rehabilitering. Stiftelsens all information har hittills varit finskspråkig. Projektet uppmuntrade VATES att starta en svenskspråkig ut-

vecklingsgrupp inom stiftelsen, vilket också gjordes.

I utvecklingsgruppen finns representanter för Kårkulla skn, VATES-stiftelsen, Vasa stad, Autismstiftelsen, Ålands handikappförbund, Optima och FDUV. De flesta av representanterna är medlemmar i projektets olika forumgrupper.

Utvecklingsgruppen inledde sitt arbete i mars 2009 i Helsingfors. Utvecklingsgruppens uppgift är att fungera som ett svenskspråkigt nätverk och att planera svenskspråkigt program under stiftelsens seminarier.

Under hösten 2009 har en del av VATES-stiftelsens forskningsresultat och seminarier översatts till svenska för forumgruppernas medlemmar. Målsättningen är att få stiftelsens information översatt till svenska även i framtiden och att öka det nordiska samarbetet. VATES kommer att ta del av den kunskap och det nätverk som projektet Arbete genom samarbete har byggt upp. FDUV ser fram emot att fortsätta samarbetet med VATES.

Seminarier

Seminarium om arbete den 5–6 maj 2009

Det två dagar långa, avgiftsfria seminariet i Helsingfors samlade en stor

publik på 55 personer från hela Svenskfinland. Deltagare var bl.a. handledare för personer med utvecklingsstörning och studerande från Optimas arbetskonsulentutbildning. Arrangörer var VATES, Optima, Kårkulla skn, NVL (Nordiskt Nätverk för Vuxnas Lärande) och FDUV/Arbete genom samarbete.

På seminariet berättade Activastiftelsen från Sverige om sitt sätt att handleda personer med funktionsnedsättning på den öppna arbetsmarknaden.

Jur. lic. och vicehäradshövding Jaana Paanetoja föreläste om arbetslagsstiftning som berör personer med funktionsnedsättning. Lagen ger inga entydiga svar utan olika frågor måste studeras fall för fall.

Den nya utvecklingsgruppen inom VATES-stiftelsen presenterades. Det var andra gången det ordnades ett svenskspråkigt seminarium i samarbete med VATES-stiftelsen.

Utvecklingsdagar kring arbets- träning den 8–9 oktober 2009

VATES-seminariet vid Kuopio universitet hade ca 150 deltagare från alla delar av landet.

Den svenskspråkiga arbetsgruppen med representanter för Arbete med stöd i Kårkulla skn, Vasa stad, Optima, Autismstiftelsen och FDUV/Arbete genom samarbete hade egna

Den norske forskaren Øystein Spjelkavik ställde många frågor till de svenskspråkiga seminariedeltagarna i Kuopio.

abstrakt och diskussioner om samarbetet med VATES.

De svenskspråkiga deltagarna uppskattade speciellt föreläsningen av den norska forskaren Øystein Spjelkavik från Arbeidsforskningsinstituttet i Oslo. Han föreläste om metoden Arbeta med stöd i Norden och hörde sig för om hur metoden används i Finland. Spjelkavik intervjuade finlands-svenskarna med fokusering på det praktiska arbete som arbetskonsulenterna utför.

Seminarium Nord och Syd hösten 2009

Seminarierna fungerade som fortbildning för forumgruppernas medlemmar. På seminarierna föreläste representanter för FPA och Arbets- och näringsbyrån om bidragsdjungeln för personer med utvecklingsstörning som arbetar och erhåller sjukpension.

Seminarium Nord hölls i Korsholm den 22 oktober och Seminarium Syd i Helsingfors den 5 november. En del av seminariedeltagarna i Helsingfors be-

sökte också ungdomsverkstaden Sveps, den enda svenskspråkiga ungdomsverkstaden i huvudstadsregionen.

Efter föreläsningarna hade grupperna diskussioner som gav idéer om vad som borde utvecklas. Idéerna kommer att behandlas i den svenska utvecklingsgruppen inom VATES-stiftelsen.

Kartläggning av arbete för svenskspråkiga personer med utvecklingsstörning i Finland

En uppenbar brist är att det saknats statistik över hur många personer med utvecklingsstörning som arbetar och var de arbetar. Den statistik som varit tillgänglig har gällt hela Finland.

Projektet Arbete genom samarbete har under våren 2009 gjort en kartläggning, vars syfte har varit att få en uppfattning om de tjänster kring arbete som erbjuds svenskspråkiga personer med utvecklingsstörning.

Webbenkäten har sänts till enspråkigt svenska och tvåspråkiga kommuner (33 kommuner). I kommunerna har enkäten besvarats av ledande tjänstemän inom socialservice.

Enkäten har också sänts till enhetschefer och regionala ledare i Kårkulla skn (12) och Ålands omsorgsförbund (1). Svarsprocenten är 100 %.

Enligt kartläggningen har **857 svenskspråkiga personer** med utvecklingsstörning daglig verksamhet. Totalt **116 personer (13,5 %)** erbjuds tjänster via kommunerna och **741 personer (86,5 %)** erbjuds daglig verksamhet av Kårkulla skn och Ålands omsorgsförbund.

Arbetstagarna med utvecklingsstörning arbetar inom olika former av daglig verksamhet; dagcenter, arbetscenter, utlokaliserad arbetsverksamhet och Arbete med stöd.

Målet inom daglig verksamhet är att skraddarsy verksamheten för varje person. Att hela veckan arbeta på den öppna arbetsmarknaden kan bli tungt för arbetstagaren. Det kan också vara svårt att hitta lämpligt arbete på arbetsplatsen för hela veckan. Därför är det

bra med olika modeller, anpassat för var och en.

Dagverksamhet ordnad av Kårkulla skn och Ålands omsorgsförbund

Kårkullas och Ålands omsorgsförbunds dagliga verksamhet sysselsätter 741 personer med utvecklingsstörning. Av dessa arbetar **487 personer (65,7 %)** på **arbetscenter** och **77 personer (10,4 %)** i **utlokaliserad arbetsverksamhet**. Nio arbetar enbart i Arbete med stöd och två personer både i utlokaliserad arbetsverksamhet och i Arbete med stöd.

Arbetstagarna kan ha flera olika arbetsplatser. Både på arbetscenter och i utlokaliserad arbetsverksamhet arbetar 61 personer (8,2 %). Fem arbetar

- **På ett dagcenter** arbetar i allmänhet personer med svår och djup utvecklingsstörning.
- **På ett arbetscenter** arbetar i allmänhet personer med lindrig och måttlig utvecklingsstörning.
- **Utlokaliserad arbetsverksamhet** innebär att en person med utvecklingsstörning arbetar på den öppna arbetsmarknaden, men hör under kommunens eller samkommunens arbetscenter. Det betyder att personen inte får lön, inte har arbetsavtal eller rätt till företagshälsovård m.m. Personen får en arbetsersättning på 0–12 euro/dag.
- Personer med utvecklingsstörning som arbetar enligt metoden **Arbete med stöd** (eng. supported employment, fi. tuettu työllistyminen) har samma rättigheter och skyldigheter som andra arbetstagare på den öppna arbetsmarknaden vad gäller arbetsavtal och företagshälsovård. De har större möjligheter att få lön.

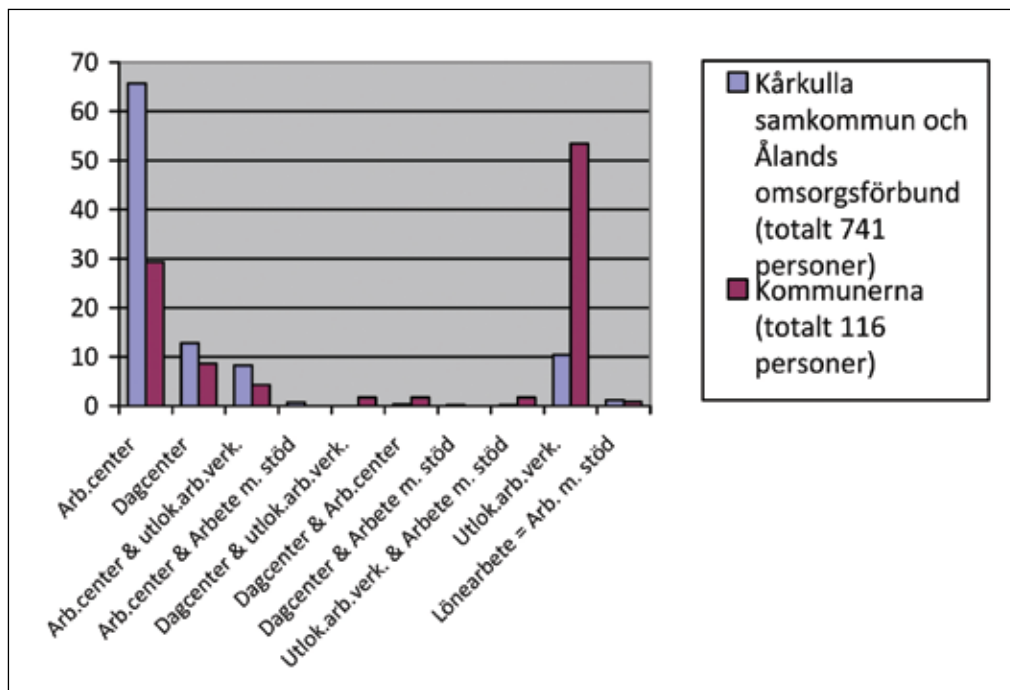

Diagram 1.
 Procentfördelningen av var personer med utvecklingsstörning arbetar i Svenskfinland, (gäller totalt 857 personer).

på arbetscenter och i Arbete med stöd. Fem personer arbetar som hjälpassistent på dagcenter, av dem arbetar tre personer både på dagcentret och på ett arbetscenter, två är både på dagcentret och i Arbete med stöd.

Det finns en stor grupp på **95 personer (12,8 %)** som erbjuds **daglig verksamhet** på dagcenter. I den gruppen finns oftast personer med ett stort stödbehov.

Dagverksamhet ordnad av kommunerna

Av de sammanlagt 33 enspråkigt svenska och tvåspråkiga kommunerna ordnar **15 kommuner egen daglig verksamhet** (elva kommuner i Österbotten, en kommun i Åboland och tre kommuner i Nyland). Alla de kommuner som arrangerar någon form av daglig verksamhet erbjuder också utlokaliserad arbetsverksamhet som ett alternativ.

Av de 116 personer med utveck-

lingsstörning som erbjuds daglig verksamhet av kommunerna, arbetar **34 personer (29,3 %) på arbetscenter**, fem personer både på ett arbetscenter och i utlokaliserad arbetsverksamhet, tio personer enbart på ett dagcenter, två är både i arbete på dagcenter och i utlokaliserad arbetsverksamhet.

I utlokaliserad arbetsverksamhet arbetar 62 personer (53,4 %). En person arbetar enligt metoden Arbete med stöd och två både i utlokaliserad arbetsverksamhet och i Arbete med stöd.

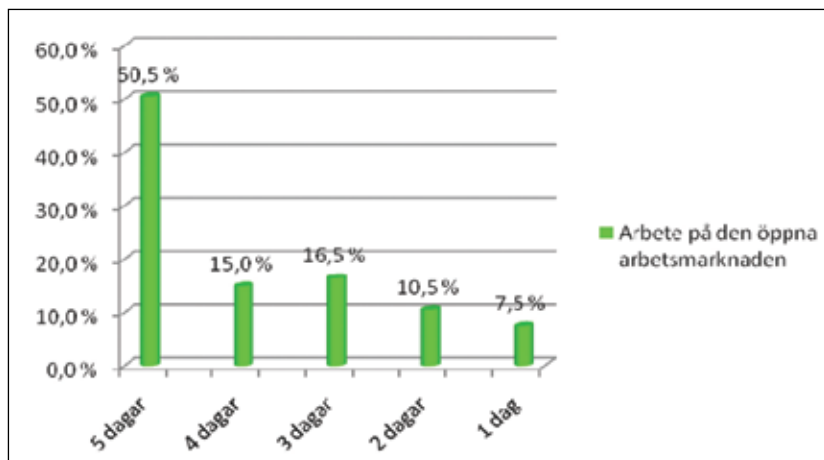

Diagram 2.
Procentfördelning av antalet arbetsdagar i veckan för personer med utvecklingsstörning i utlokaliserad arbetsverksamhet och/eller i Arbete med stöd (gäller totalt 231 personer).

Kommunerna erbjuder arbete inom den egna verksamheten

Sammanlagt erbjuder 13 kommuner arbete för arbetstagare med utvecklingsstörning inom den egna verksamheten. Det betyder arbete för 24 arbetstagare, som får arbetsersättning av kommunerna men som inte är i ett anställningsförhållande. I Österbotten har åtta kommuner, i Åboland har två kommuner och i Nyland har tre kommuner en eller flera personer med utvecklingsstörning i arbete i den egna verksamheten.

Några av orsakerna till att 20 kommuner (61 %) inte har en arbetstagare med utvecklingsstörning i arbete:

- Inte tänkt på saken tidigare.
- På grund av systemet med arbetsavtal, tjänsteavtal o.s.v.
- Detta har aldrig utretts, så det är

svårt att svara.

- Hittills inte behov. Antalet svenskspråkiga invånare är litet.

I kartläggningen utreddes även vilka möjligheter det finns för kommunerna att ha en person med utvecklingsstörning i arbete inom den egna kommunens verksamhet:

- Möjligheter kan finnas om lämpliga arbetsuppgifter hittas.
- Jag upplever att behovet inte har funnits tidigare men möjligheten finns om rätt person matchas med rätta arbetsuppgifter och om handledningen fungerar.
- Sådana möjligheter kan finnas exempelvis i kök, i äldreomsorgen, vid fastighetsuppgifter och postning.
- Allmänt taget borde det vara

möjligt. Frågan har inte tidigare aktualiserats och därför har ingen utredning i frågan gjorts.

Arbete på den öppna arbetsmarknaden

Totalt **231 personer (27 % av alla)** med utvecklingsstörning i Svenskfinland arbetar helt eller delvis i utlokaliserad arbetsverksamhet och/eller i Arbete med stöd.

Cirka hälften, 117 personer, arbetar **fem dagar i veckan** på den öppna arbetsmarknaden, 35 personer arbetar fyra dagar i veckan och 38 personer arbetar tre dagar i veckan i utlokaliserad arbetsverksamhet och/eller i Arbete med stöd. På den öppna arbetsmarknaden arbetar 24 personer två dagar i veckan och 17 personer arbetar en dag i veckan.

De dagar som personerna inte är i utlokaliserad arbetsverksamhet och/ eller i Arbete med stöd arbetar de på ett arbetscenter, dagcenter eller har en extra ledig dag i veckan.

Arbetsersättning eller lön

Endast **21 personer (9 %)** av 231 personer med utvecklingsstörning som arbetar helt eller delvis på den öppna arbetsmarknaden har ett anställningsförhållande med kollektivavtalsenlig lön. De flesta, **210 personer (91 %)** får en arbetsersättning på 0–12 euro om dagen.

Tre personer av de 21 som arbetar på den öppna arbetsmarknaden i anställningsförhållande och på basis av kollektivavtalsenlig lön har ingen pension. De övriga 18 personerna har ett anställningsförhållande, kollektivavtalsenlig lön och pension.

I kartläggningen uppmanades de svarande att uppskatta hur många av arbetstagarna med arbetsersättning de ansåg kunde arbeta med kollektivavtalsenlig lön. Av svaren framgick att **totalt 58 personer** (25 % av 231 personer) ansågs klara av ett arbete på basis av kollektivavtalsenlig lön. Flera påpekade att det är en stor utmaning att lyckas ordna ett anställningsförhållande.

Stöd i arbete på den öppna arbetsmarknaden

För att utlokaliserad arbetsverksamhet och Arbete med stöd ska utvecklas på ett bra sätt behövs **en arbetskonsulent eller en motsvarande handledare** som stödjer både arbetstagaren och arbetsgivaren.

Inom de 15 enspråkigt svenska och tvåspråkiga kommunerna som erbjuder daglig verksamhet arbetar 72 personer helt eller delvis i utlokaliserad arbetsverksamhet och/eller i Arbete med stöd.

Endast tre kommuner har arbetskonsulenter i arbete. Tio kommuner har en socialarbetare eller en socialhandledare som vid sidan av sitt ordinarie arbete stödjer personer i utlokaliserat arbete eller i Arbete med stöd. Två kommuner saknar helt stöd i arbete.

I Kårkulla skn och på Ålands omsorgsförbund arbetar 159 personer

med utvecklingsstörning helt eller delvis i utlokaliserad arbetsverksamhet eller i Arbete med stöd. Inom Kårkulla skn och Ålands omsorgsförbund verkar åtta arbetskonsulenter. På de orter som saknar en arbetskonsulent sköts handledningen av en handledare (vårdare) eller enhetsledare från ett arbetscenter/dagcenter.

Arbetsuppgifter

De vanligaste arbetsuppgifterna för arbetstagare med utvecklingsstörning som arbetar i utlokaliserad arbetsverksamhet eller i Arbete med stöd är:

- **Arbete med assisterande arbetsuppgifter i kök**, exempelvis diskning, dukning, tillredning av sallader och uppskärning av rotfrukter.
- **Arbete med assisterande fastighetsuppgifter**, exempelvis gräsklippning, lövräfsning och snöskottning.
- **Arbete i butik**, exempelvis sortering av varor och flaskretur.
- **Arbete på servicehem eller i dagis**, exempelvis högläsning för barn/äldre, umgänge med barn/äldre och tvättning.
- **Arbete på kontor**, exempelvis städning, kopiering och postning.

Att påverka attityder

I ett samhällsklimat där den ekonomiska vinningen är riktgivande behöver vi stanna upp och se vad som på riktigt har betydelse för människan och därför mäta också andra faktorer än den ekonomiska effektiviteten. Ett samhälle där mångfald råder och alla människors rätt till arbete betonas är ett humanare samhälle för alla.

Marknadsföring

För att föra fram personer med utvecklingsstörning som möjliga arbetstagare skickades under hösten 2008 en enkät till svenskspråkiga församlingar och företag.

En förfrågan sändes också till arbetsgivare som redan har arbetstagare med utvecklingsstörning på sina arbetsplatser. Vilket behov av information och utbildning har arbetsgivarna, vilket intresse för regelbundna arbetsgivarträffar har de och vilka svårigheter kan uppstå med en person med utvecklingsstörning på arbetsplatsen.

Ungefär tjugo arbetsgivare anmälde sitt intresse men ingen kontakt ledde direkt till anställning. Den ekonomiska recessionen under hösten 2008 bidrog till att det blev allt svårare att direkt marknadsföra arbetstagare med

utvecklingsstörning.

Det finns fortfarande behov av marknadsföring eftersom arbetsgivare inte känner till möjligheten att anställa personer med nedsatt arbetsförmåga eller möjligheten till stöd på arbetsplatsen.

Projektet har också haft kontakt med lokalpolitiker, till exempel har forumgruppen i Sydösterbotten skickat information till Närpes stadsstyrelse och lokalpolitiker har deltagit i rundabordsdiskussioner.

Information sändes också till kommunernas socialnämnder i december 2009, ett brev med information om kartläggningen av arbete för personer med utvecklingsstörning och en slutrapport från den regionala forumgruppen.

Projektet har haft synlighet i flera olika medier.

Projektets annonser med två arbetstagare och en arbetsgivare publicerades i KorsnäsNytt och Malax kommuns informationstidning under hösten 2009.

Forumgruppen i Åboland samarbetade med en lärare och elever från en nionde klass i S:t Olovsskolan i Åbo. Eleverna gjorde ett studiebesök till ungdomsverkstaden Åbo Kringlan. De intervjuade och skrev åtta artiklar om personer med utvecklingsstörning i deras arbeten på den öppna arbetsmarknaden. Artikelserien publicerades i dagstidningen Åbo Underrättelser under oktober 2009 – januari 2010.

Panelen i rundabordsdiskussionen i Jakobstad den 16 september 2008.

Lokala träffar

Inom projektets ramar har forumgrupperna för att påverka attityder och marknadsföra möjligheter till anställning bland annat ordnat rundabordsdiskussioner, föräldraträffar och informationsmöten.

- Forumgruppen för Sydösterbotten hade möte 22.5.2008 med församlingarna i regionen för att diskutera möjligheterna till arbete för personer med funktionsnedsättning.
- Forumgruppen för norra Österbotten ordnade 16.9.2008 en rundabordsdiskussion med temat arbete på den öppna arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning. I panelen deltog representanter för arbetsgivare, personer med funktionsnedsättning, Arbets- och näringsbyrån, FDUV:s ordförande, arbetskonsulent, stadsdirektör, lokalpolitiker och förälder.
- Forumgruppen för mellersta Nyland ordnade ett informationsmöte främst för anhöriga på Helsingfors Arbis 12.11.2008. På informationsmötet redogjordes för metoden Arbete med stöd och utbildningsmöjligheter

för personer med olika funktionsnedsättningar i Svenskfinland. En arbetsgivare berättade om sina erfarenheter av att ha en person med funktionsnedsättning på sin arbetsplats.

- Forumgruppen för Åboland ordnade en rundabordsdiskussion om arbete och funktionsnedsättning i Pargas stadshus 26.11.2008. På mötet deltog bl.a. en lokalpolitiker, representanter för kommunen och föräldrar till arbetstagare med utvecklingsstörning.
- Forumgruppen för östra Nyland ordnade ett informationsmöte på Kulturhus Grand i Borgå 3.3.2009. På informationsmötet redogjordes för arbetskonsulentens tjänster, metoden Arbete med stöd och exempel på de serviceformer som arbetskliniken i Jakobstad erbjuder.
- Forumgruppen på Åland hade ett gemensamt möte med socialsekreterarna i Lagtingshuset 30.9.2009. På mötet diskuterades integrerat arbete på Åland och erfarenheter av att ha en person med funktionsnedsättning i arbete.

- Projektet har presenterats för socio-nomstuderande som varit på studiebesök till FDUV:s kansli i Vasa.

- Forumgruppen på Åland ska ha ett möte med representanter för Socialvårdsbyrån (Landskapsregeringen) under våren 2010.

Sammanlagt har träffarna haft ca 150 deltagare.

Kurser för arbetstagare med utvecklingsstörning

- Tre kurser för arbetstagare med utvecklingsstörning ordnades under projekttiden i Österbotten. Teman har varit rättigheter och skyldigheter på arbetet, trivsel på arbetet, motion, hälsa och hygien. Kursledare var projektkoordinatorn i Österbotten, Vasastads arbetskonsulent och Kårkullas arbetskonsulent.
- En kurs för arbetstagare ordnades i Pargas stadshus våren 2009. Temat var arbetstagarens rättigheter och skyldigheter.
- En tvådelad kurs för arbetstagare ordnades i Helsingfors och i Ekenäs under våren och hösten 2009. Teman var arbetsplatspsykologi och hygien på

arbetsplatsen. Kursledare var psykologen Thomas Londen och Kårkullas arbetskonsulenter som handleder arbetstagarna. Flera av deltagarna fortsatte på en anpassad hygienkurs som Arbis i Helsingfors ordnade.

- En tvådelad kurs för arbets sökande personer ordnades på den yrkesförberedande utbildningen på Practicum i Borgå under hösten 2009. Teman var arbetsplatspsykologi och hygien på arbetsplatsen. Kursdeltagarna gjorde också ett studiebesök till en arbetsplats. Kursledare var psykologen Thomas Londen, Practicums ledande lärare och Kårkullas arbetskonsulent som ska handleda arbetstagarna.

Kurserna får en kontinuitet bland annat i studiecirkclar arrangerade av Kårkulla skn. Inom forumgrupperna har man ansett att speciellt arbetsplatsens regler och hygien är viktiga att repetera.

Inom projektet har man föreslagit att förlaget Lärum i Vasa ska översätta och ge ut en svenskspråkig handbok om arbetslivets spelregler under år 2010. Handboken kan användas som källmaterial till exempel på yrkesförberedande utbildningar.

Sammanlagt har ca 60 arbetstagare deltagit i kurserna.

Kurs för arbetstagare på Practicum i Borgå hösten 2009.

Kontakt till arbetsgivare

Tröskeln är hög för arbetsgivare att anställa personer som behöver mera stöd. Det är inte lätt för personer med funktionsnedsättning att etablera sig på den öppna arbetsmarknaden.

Arbetsgivarnas syn på funktionsnedsättning är av central betydelse för att personer med funktionsnedsättningar ska kunna etablera sig i arbetslivet. Det finns fortfarande fördomar om kapaciteten och förmågan att klara av ett arbete.

Arbetsgivare som anställt personer med utvecklingsstörning har ofta blivit positivt överraskade över dessa personers motivation och arbetsmoral och förmågan att ta sig an nya arbetsuppgifter.

Personer med funktionsnedsättning klarar av att göra många arbetsuppgifter, men de kan behöva mera stöd och kan ha behov av hjälpmedel.

En anställning ska givetvis vara en god affär både för arbetsgivaren och för arbetstagaren. På många orter i Svenskfinland erbjuds kostnadsfritt stöd på arbetsplatsen.

För att öka motivationen att anställa personer med utvecklingsstörning har forumgrupperna ordnat arbetsgivarträffar och kontaktat företagareningar.

- Forumgruppen för västra Nyland ordnade ett informationsmöte för arbetsgivare i Ekenäs 28.8.2008. På informationsmötet redogjordes för metoden Arbete med stöd, försäkring av arbetstagaren och arbetspensionslagen.

- Forumgruppen på Åland bjöd in Ålands handelskammare till sitt möte 8.9.2008 för att diskutera praktiska grundfrågor kring sysselsättning av personer med utvecklingsstörning.

- Forumgruppen för mellersta Österbotten ordnade 6.11.2008 en träff där en arbetsplatshandledare berättade om sin långa erfarenhet av att ha en person med utvecklingsstörning i arbete.

- Forumgruppen för Sydösterbotten hade i Närpes 14.11.2008 en träff med företagareningar för att diskutera möjligheterna till arbete för personer med funktionsnedsättning. Tongångarna var positiva och projektet nådde ca 150 företagare via e-post.

- Forumgruppen på Åland inledde 1.3.2009 ett pilotprojekt med höjd arbetsersättning för integrerat arbete. Ålands omsorgsförbund fortsätter i samarbete med arbetsgivarna att

utöka möjligheten för personer med utvecklingsstörning i integrerat arbete att lyfta en individuell arbetsersättning på upp till 12 €/dag (företag 6 €/dag). Pilotprojektet övergick till att vara normal praxis efter 31.12.2009.

- En arbetsgivarträff ordnades i Helsingfors 21.4.2009. På träffen redogjordes för metoden Arbete med stöd och Kårkulla samkommuns dagverksamhet. Arbetsgivarna diskuterade sina erfarenheter av att ha en person med funktionsnedsättning på arbetsplatsen.

- En arbetsgivarträff ordnades i Pargas stadshus 3.9.2009. På mötet redogjordes för de tjänster som Kårkulla skn och Åbolands Arbets- och näringsbyrå erbjuder på orten.

- Forumgruppen för norra Österbotten ordnade 28.9.2009 en arbetsgivarträff där projektet och metoden Arbete med stöd och Optimas utbildning presenterades. Därefter diskuterades erfarenheter av att ha arbetstagare med funktionsnedsättning på arbetsplatsen.

Träffarna har sammanlagt haft ca 70 deltagare.

Förslag till framtida åtgärder

Inom forumgrupperna har man diskuterat förslag till framtida åtgärder utgående från regionala behov.

I forumgrupperna har man sett den växande ungdomsarbetslösheten som ett stort problem. Vad kan man göra för personer som behöver stöd men som saknar en diagnos? Man talar om den s.k. gråa zonen, en grupp av personer med inlärnings- och kommunikationssvårigheter som inte erhåller det stöd de behöver för att finna sin plats i arbetslivet.

- I de flesta regioner skulle det behövas en plattform för samarbete med andra stadiets utbildning, med socialbyråer och med Arbets- och näringsbyråer för att på ett smidigare sätt få ungdomarna in i arbetslivet.
- Med en bra handledning kan man upptäcka personens verkliga resurser. Kårkulla skn och Ålands omsorgsförbund erbjuder stöd av en arbetskonsulent för sina klienter på den öppna arbetsmarknaden. Alla personer som behöver stöd för att komma ut i arbetslivet eller på arbetsplatsen borde erbjudas liknande service. Man borde införa mera tjänster med arbetskonsulenter, som t.ex. kommuner och Arbets- och näringsbyråer kunde köpa.
- Olika regel- och bidragssystem kan försvåra sysselsättningen. Personer

med sjukpension får fr.o.m. 1.1.2010 förtjäna 600 euro (lag om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete 738/2009). Denna inkomstgräns sätter ofta käppar i hjulet då en arbetstagare förtjänar att få en högre ersättning och vill arbeta flera timmar. Om inkomstgränsen överskrids utblir hela pensionen. Det borde finnas ”en trappa” på sjukpensionen som skulle stimulera arbetstagaren till att arbeta flera timmar och kunna höja arbetsersättningen. Man borde också ta bort den begränsade tiden för lönestöd på två år för personer med en bestående funktionsnedsättning.

- Eftersom byråkratin med lönesubvention kan vara komplicerad för arbetsgivaren är en organisation som hyr ut arbetstagare med funktionsnedsättning och erbjuder stöd på arbetsplatsen en möjlighet för att sysselsätta personer med funktionsnedsättning.
- Det finns ett uppenbart behov av att sammanföra myndigheter och förvaltning. I Sverige har man goda erfarenheter av projekt där alla myndigheter varit placerade på samma plats och använt gemensamma medel för att sysselsätta arbetsökande.
- Staten borde utöka sitt stöd till kommunen, då ökar kommunens möjligheter att stödja sysselsättning-

en för personer med funktionsnedsättning.

- En lärlingsutbildning med läroavtal och lönesubvention kan vara en utmärkt idé för en ung arbetsökande. Läroplanen måste vara mycket noggrant utarbetad för att bidrag ska beviljas från FPA.
- Vilka arbetsuppgifter behövs i framtiden? En anpassad utbildning av närvårdare kunde erbjuda sysselsättning för personer med funktionsnedsättning. Det är viktigt att erbjuda fler utbildningsmöjligheter också för personer med utvecklingsstörning.

- Utbildningar och kurser om arbetsplatspsykologi och handledning på arbetsplatsen för arbetsgivarna, medarbetarna och kontaktpersonen på arbetsplatsen borde utvecklas.
- Lagstiftningen ändras, det kommer nya forskningsresultat och det finns många olika begrepp att ta ställning till. Det behövs svenskspråkig utbildning och information på webben för alla aktörer som har hand om arbete och funktionsnedsättning. Därför är det viktigt att svenskspråkiga aktörer är verksamma inom VATES-stiftelsen.
- Personer med funktionsnedsättning behöver stöd för att få kunskap om och förstå bidragssystem. Man kunde informera via en svenskspråkig webbsida som innehåller information om de olika aktörerna som kan hjälpa och om intresserade arbetsgivare. Svenskspråkig service är inte heller en självklar sak på Arbets- och näringsbyråer.
- Ett svenskspråkigt nätverk skulle behövas även efter det att projektet avslutats. De svenskspråkiga aktörerna är få och splittrade på flera håll i Finland.

Kontakta oss gärna

Arbete betyder samma för personer med utvecklingsstörning som för alla andra: en inkludering i samhället, egen ekonomi, en rehabilitering av kompetensen, ett livslångt lärande, en regelbunden veckorytm och upplevelser.

De flesta personer med utvecklingsstörning lever på sin pension och en liten arbetsersättning. Ungdomar med funktionsnedsättning har allt oftare andra stadiets utbildning och de önskar få arbete på den öppna arbetsmarknaden. Med lite stöd är det möjligt.

Projektet övergår från och med 1.2.2010 till att vara en del av verksamheten. Man kan kontakta FDUV r.f. i frågor om arbete även efter att projektet tagit slut.

Förbundet De Utvecklingsstördas Väl r.f.

Helsingforskansliet:

Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors
tfn +358 (0)9 43 42 36 0
fax +358 (0)9 40 77 48
fduv@fduv.fi

Vasakansliet:

Handelsplanaden 20 A (ingång från Fredsgatan)
65100 Vasa
tfn +358 (0)6 319 56 50
fax +358 (0)6 319 56 58
fduv.vasa@fduv.fi

"Jag arbetar på kontor. Jag trivs bra och vill gärna fortsätta."

Maria

En arbetstagare med utvecklingsstörning på ert arbete?
Vill du veta mera? Ring Tina Holms tfn 319 5655 eller sänd e-post till tina.holms@fduv.fi.

"Det är roligt att packa upp varor och visa kunder var en vara finns."

Johnny

En arbetstagare med utvecklingsstörning på ert arbete?
Vill du veta mera? Ring Tina Holms tfn 319 5655 eller sänd e-post till tina.holms@fduv.fi.

"Jag kan lita fullständigt på att Johnny sköter sitt jobb efter bästa förmåga."

Arbetsgivare Jan, köpman

En arbetstagare med utvecklingsstörning på ert arbete?
Vill du veta mera? Ring Tina Holms tfn 319 5655 eller sänd e-post till tina.holms@fduv.fi.

Projektets annonser med två arbetstagare och en arbetsgivare publicerades i KorsnäsNytt och Malax kommuns informationstidning under hösten 2009.

De medverkande inom projektet Arbete genom samarbete:

Styrgruppen:

Lisbeth Hemgård, FDUV, ordförande
Mats Enberg, FPA
Pia Höglund, Vasa stad
Mailen Murmann, FDUV 17.10.2009–31.1.2010
Tua Sandell, Borgå domkapitel
Hanna Skog, arbetstagare 1.2–31.12.2008
Anki Sundqvist, Kårkulla samkommun, Jakobstad 1.2.2008–31.7.2009
Gunveig Söderbacka, Kårkulla samkommun, 1.8.2009–31.1.2010
De projektanställda, FDUV

Anställda:

Projektledare **Maarit Aalto** 1.2.2008–31.7.2008
 Projektledare **Marita Mäenpää** 1.8.2008–15.3.2009
 Projektledare **Sofia Kullberg** 16.3.2009–16.10.2009
 Projektkoordinator **Sofia Kullberg** 1.2.2008–15.3.2009
 Projektkoordinator **Kerstin Österlund** 16.3.2009–31.1.2010
 Projektkoordinator **Tina Holms** 18.10.2009–31.1.2010

Ett speciellt tack till de aktiva medlemmarna i forumgrupperna som möjliggjorde projektet och samarbetet!

Forumgruppen för norra Österbotten

Ann-Katrin Antfolk, arbetskraftskonsult, Arbets- och näringsbyrå
Patrick Cederberg, socialarbetare, Nykarleby stad
Görel Ek-Jussila, kurator, Kårkulla skn
Malin Forsblom, arbetsgivare, Concordia
Gunnel Grönroos, föreståndare på arbetskliniken och Intek, Kårkulla skn
Maria Häggman, arbetstagare, KappAhl
Ulla-Britt Ingman, socialarbetare, Nykarleby stad
Annette Linqvist, handledare, Pedersöre kommun
Ingemo Pörn, arbetskonsulent, Arbetskliniken i Jakobstad, Kårkulla skn (tidigare Anki Sundqvist)
Susann Rintamäki, ledande familjehandledare, Larsmo kommun
Pia Saari, socialarbetare, Intro
Anna-Maria Slotte, socialarbetare, Pedersöre kommun
Sixten Snellman, rektor, Optima i Nykarleby
Gun Vikström, socialarbetare, Larsmo kommun

Forumgruppen för mellersta Österbotten

Åsa Aura, arbetskonsulent, Kårkulla skn
Sara Bogren, socialarbetare, Malax kommun
Monica Eklund, enhetsledare, Kårkulla skn (tidigare Johanna Skog och Linda Staffans)
Anna-Katarina Ekman, socialarbetare, Vörå-Maxmo kommun
Gerd Erickson, arbetsgivare, Vasa svenska församling
Heidi Fransholm, arbetskonsulent, Vasa stad (tidigare Eva Södergran)
Lisbeth Genberg, kurator, Kårkulla skn
Tore Hautio, Hantverket, Kårkulla skn
Ann-Christine Holtti, arbetskraftskonsult, Arbets- och näringsbyrå
Annika Paananen-Bergvik, socialhandledare, Föregångarna
Eva Nordström, socialarbetare, Oravais kommun
Mikael Rönnkvist, ansvarig lärare, Optima i Vasa
Hanna Skog, arbetstagare
Sari Sundelin, ledande socialarbetare, Korsholms kommun

Forumgruppen för Sydösterbotten

Johanna Björkman, socialarbetare, Korsnäs kommun
Kristine Buss, ansvarig lärare, Optima Korsnäs
Linda Ek-Malm, kurator, Kårkulla skn
Yvonne Lindén, socialdirektör, Närpes stad
Marju Palmu, yrkesvalspsykolog, Arbets- och näringsbyrå (tidigare Birgitta Berg)
Tarmo Mäkinen, arbetstagare, K-Supermarket Närpes
Maria Senkas, handledare, Kårkulla skn (tidigare Britt-Helen Senkas)
Maria Skog, Arbets- och näringsbyrå
Anna-Maria Viklund, Arbets- och näringsbyrå

Forumgruppen på Åland

Susan Enberg, verksamhetsledare, DUV på Åland
Daniel Eriksson, arbetsgivare, Pectus Ab
Bo Ginlund, chefför daglig verksamhet, Ålands omsorgsförbund k.f.
Camilla Johansson, socialarbetare, Mariehamns stad (1.6.2008–31.12.2008)
Curt Lindgren, föreståndare, Fixtjänst (fr.o.m. 1.9.2009)
Ann-Louise Lolax, ansvarig handledare, Ålands Omsorgsförbund k.f. (1.6.2008–1.7.2009)
Marita Löfroth, vägledare, AMS
Lisbet Nordlund, diakonissa, Mariehamns församling
Susann Peltonen, arbetskonsulent, Ålands Omsorgsförbund k.f. (fr.o.m. 1.7.2009)
Berit Rydell, programföreståndare, Ålands yrkesskola (fr.o.m. 1.8.2009)
Harry Sjölund, projektledare, Ålands handikappförbund
Maria Wikman, platschef, FPA
Anders Winkelmann, arbetsgivare, Pectus Ab

Forumgruppen för Åboland

Ida Bruun, handledare, Väståbolands kommun (fr.o.m. 17.8.2009)
Birgitta Blom, handledare, Åbo Kringlan r.f. (1.3.2008–1.3.2009)
Birgitta Huurre, socialarbetare, Åbo stad
Kristiina Nilsdorff-Sainio, ansvarig lärare, Optima
Hilve Sandblom, enhetsledare, Kårkulla skn
Maarit Silwan, handledare, Väståbolands kommun (1.3.2008–17.8.2009)

Marina Sjöblom-Kyllönen, arbetskonsulent, Åbo Kringlan r.f. (fr.o.m. 17.8.2009)
Linda Uotila, handledare, Åbo Kringlan r.f. (22.9.2008–17.8.2009)
Mikaela Vuoristo, yrkesvalspsykolog, Åbolands Arbets- och näringsbyrå

Forumgruppen för västra Nyland

Carina Enberg, arbetskonsulent, Kårkulla skn (fr.o.m. 1.8.2008)
Stefan Grönroos, arbetsgivare, Finnbolt Ab
Astrid Henriksson, utvecklare av specialundervisning, Axxell Utbildning Ab
Frank-Ole Hägglund, byråchef, Raseborgs Arbets- och näringsbyrå (1.3.2008–31.7.2009)
Monica Lindholm, arbetstagare
Kerstin Ljung, socialsekreterare, Raseborgs stad
Ulla-Maj Svanbäck, arbetskraftskonsulent för handikappade, Raseborgs Arbets- och näringsbyrå (fr.o.m. 1.8.2009)
Mirjam Waaramäki, regional ledare, Kårkulla skn

Forumgruppen för mellersta Nyland

Stefan Carlson, arbetskonsulent, Kårkulla skn (1.4–1.10.2009)
Johanna Ehrnrooth, arbetsgivare, Café Espresso Edge
Sabina Ekström, arbetskonsulent, Kårkulla skn (1.3.2008–31.3.2009)
Elisabet Jämsen, yrkesvalspsykolog, Helsingfors Arbets- och näringsbyrå
Peter Koskinen, arbetskonsulent, Kårkulla skn
Annica Lindell, socialhandledare, Helsingfors stad
Peter Rolin, verksamhetsledare, Sveps ungdomsverkstad
Eva Östling, regional ledare, Kårkulla skn

Forumgruppen för östra Nyland

Petra Byman, programansvarig lärare, Praktikum
Yvonne Fransman, arbetskonsulent, Kårkulla skn
Elisabeth Kvikant-Hagman, arbetskonsulent, Kårkulla skn (fr.o.m. 1.9.2009)
Jessica Lökfors, socialarbetare, Sibbo kommun (fr.o.m. 1.3.2009)
Tove Marti, arbetskraftskonsulent för handikappade, Östra Nylands Arbets- och näringsbyrå (fr.o.m. 1.9.2009)
Gunveig Söderbacka, regional ledare, Kårkulla skn

Målet med projektet Arbeta genom samarbete har varit att förbättra arbetssituationen för personer med utvecklingsstörning. Förbundet De Utvecklingsstördas Vål r.f. (FDUV) har administrerat och kyrkans insamling Gemensamt Ansvar 2008 har finansierat projektet.

Att ha ett arbete ger, förutom förbättrad ekonomisk situation, en självkänsla och en upplevelse av att man är en naturlig del av samhället. Med lite stöd kan personer med utvecklingsstörning också arbeta på den öppna arbetsmarknaden.

I denna slutrapport redovisas bland annat för resultatet av en kartläggning och samarbete som verksamhetsform.

För att nå alla i Svenskfinland bildades åtta forumgrupper. Inom forumgrupperna var målet att sprida kunskap, påverka attityder, utveckla servicesystem och arrangera utbildning.

FDUV hoppas att slutrapporten ger läsaren en insikt i möjligheterna att ha en person med utvecklingsstörning på arbetsplatsen.

GEMENSAMT
ANSVAR

FDUV